Rovshana Hagverdiyeva[1]
Araştırmacı

İNTİHARIN EKONOMİK YÜZÜ: TÜRKİYE'DE GEÇİM ZORLUĞU KAYNAKLI İNTİHARLARIN DEĞİŞEN PROFİLİ

DEĞERLENDİRME NOTU

Türkiye'de intihar istatistikleri son yıllarda dikkat çekici bir değişime işaret etmektedir. TÜİK ölüm ve ölüm nedeni istatistiklerine göre, kaba intihar hızı 2025 yılında yüz binde 5,36'ya ulaşarak son yirmi beş yılın en yüksek seviyesini kaydetmiştir. Özellikle 2023 sonrasında gözlenen artış, intiharların yalnızca toplam sayısındaki değişimi değil, intihar eden bireylerin demografik özellikleri ve bildirilen nedenlerindeki dönüşümü de gündeme taşımaktadır.

Ancak intiharlara ilişkin tartışmalar çoğu zaman toplam vaka sayıları etrafında şekillenmekte, artışın hangi gruplarda yoğunlaştığı ve hangi neden kategorilerinin öne çıktığı daha sınırlı biçimde ele alınmaktadır. Oysa aynı veri seti, son yıllarda dikkat çekici bir değişime işaret etmektedir: Geçim zorluğu nedeniyle gerçekleştiği kaydedilen intiharların, nedeni bilinen toplam intiharlar içindeki payı 2023 yılında yüzde 9,5 iken 2025 yılında yüzde 13,4'e yükselmiştir.

Bu not, TÜİK intihar istatistiklerini kullanarak Türkiye'de 2023-2025 döneminde intiharların profilindeki değişimi incelemektedir. Çalışma üç soruya odaklanmaktadır: Türkiye'de intihar hızındaki son dönem artış nasıl bir seyir izlemiştir? Geçim zorluğu nedeniyle gerçekleşen intiharların payı zaman içinde nasıl değişmiştir? Bu intiharlar sosyodemografik açıdan hangi gruplarda yoğunlaşmaktadır?

Bulgular, geçim zorluğu kaynaklı intiharların toplumun tüm kesimlerine eşit biçimde dağılmadığını, özellikle çalışma çağındaki erkeklerde daha yüksek oranlarda görüldüğünü ve son yıllarda bu farkın büyümekte olduğunu ortaya koymaktadır.

[1] https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1532

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazar(lar)ına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

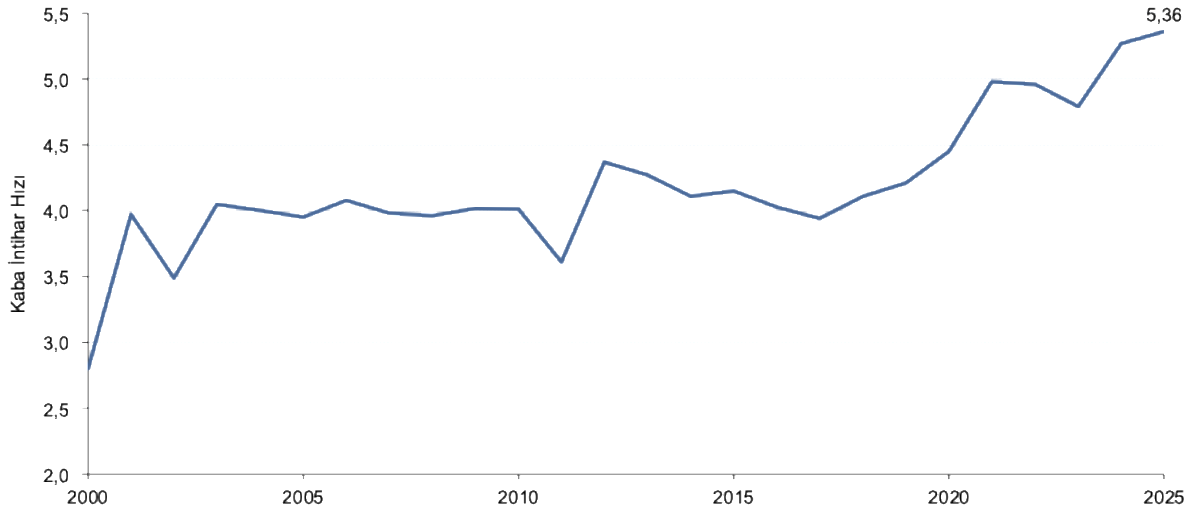
Çalışma, söz konusu intiharlardaki son dönem artışı yaşam döngüsü, toplumsal cinsiyet rolleri ve ekonomik kırılganlık literatürü ışığında değerlendirmekte ve politika önerileri sunmaktadır.

1. Türkiye'de İntihar Hızının Son Dönem Eğilimi

Açıklanan son verilere göre, 2025 yılında Türkiye'de ölümle sonuçlanan 4.599 intihar vakası kaydedilmiştir.[2] Bu sayı önceki yıllara kıyasla bir artışa işaret etse de nüfus artışını hesaba katmadan sadece mutlak sayıları değerlendirmek metodolojik olarak eksik bir yaklaşım olacaktır. Bu nedenle, intihar eğilimlerini ölçerken asıl odaklanılması gereken gösterge, TÜİK tarafından hesaplanan ve her yüz bin kişideki intihar sayısını ifade eden "kaba intihar hızı"dır.

Küresel intihar hızı 2000 yılındaki 12,5 seviyesinden 2021 yılında 9,1'e düşerek istikrarlı bir azalma eğilimi göstermektedir. (World Bank, 2026) Türkiye, mutlak sayılar bakımından halen bu küresel ortalamanın altında yer alsa da genel eğilim olarak dünyadan ayrışmaktadır. Türkiye'de kaba intihar hızının 2000 yılından itibaren artma eğiliminde olduğu, özellikle 2020 yılını izleyen azalma sonrasında 2023 yılından itibaren tekrar yükselişe geçtiği görülmektedir. 2025 yılında ise bu hız 5,36 seviyesine çıkarak son 25 yılın zirvesini görmüştür.

Şekil 1.1. Türkiye'de Yıllara Göre Kaba İntihar Hızı (2000-2025)

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2015-2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Notun ilerleyen bölümlerinde, 2023-2025 yılları arasındaki değişimin dinamikleri detaylı olarak incelenecek ve kaba intihar hızındaki artışın arkasında yatan sosyoekonomik mekanizmalar anlaşılmaya çalışılacaktır.

2. Son Üç Yılda İntihar Vakaları Hangi Gruplarda Yoğunlaştı?

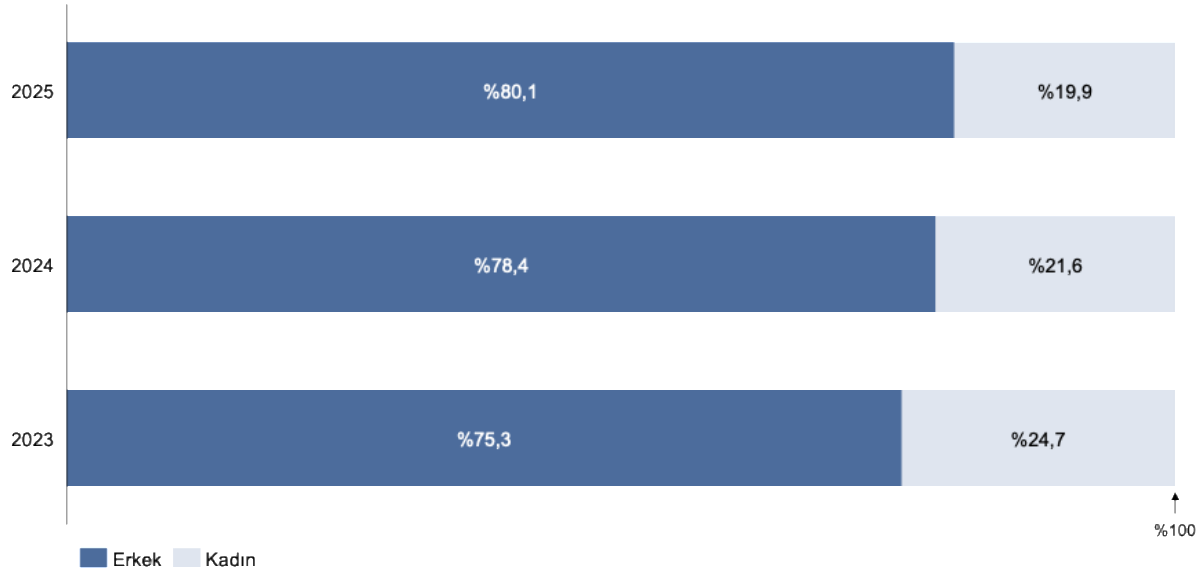
TÜİK veri setindeki cinsiyet, eğitim seviyesi ve intihar nedeni göstergeleri detaylı incelendiğinde, son üç yılda kaba intihar hızında görülen bu yükselişin sosyodemografik gruplar arasında homojen dağılmadığı açıkça görülmektedir.

Küresel ölçekte erkeklerin ölümle sonuçlanan intihar oranlarının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu bilinmektedir ve Türkiye tablosu da bu genel eğilimle uyumludur. Ancak 2023 sonrası

[2] Bu not boyunca yapılan tüm analizlerdeki "intihar" ifadesi, ölümle sonuçlanan vakaları kastetmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne (2026) göre, ölümle sonuçlanan her 1 intihar vakasına karşılık, ölümle sonuçlanmayan yaklaşık 20 intihar girişimi yaşanmaktadır.

veriler mercek altına alındığında, toplam intiharlar içinde erkeklerin payının istikrarlı bir şekilde artmaya devam ettiği dikkat çekmektedir.

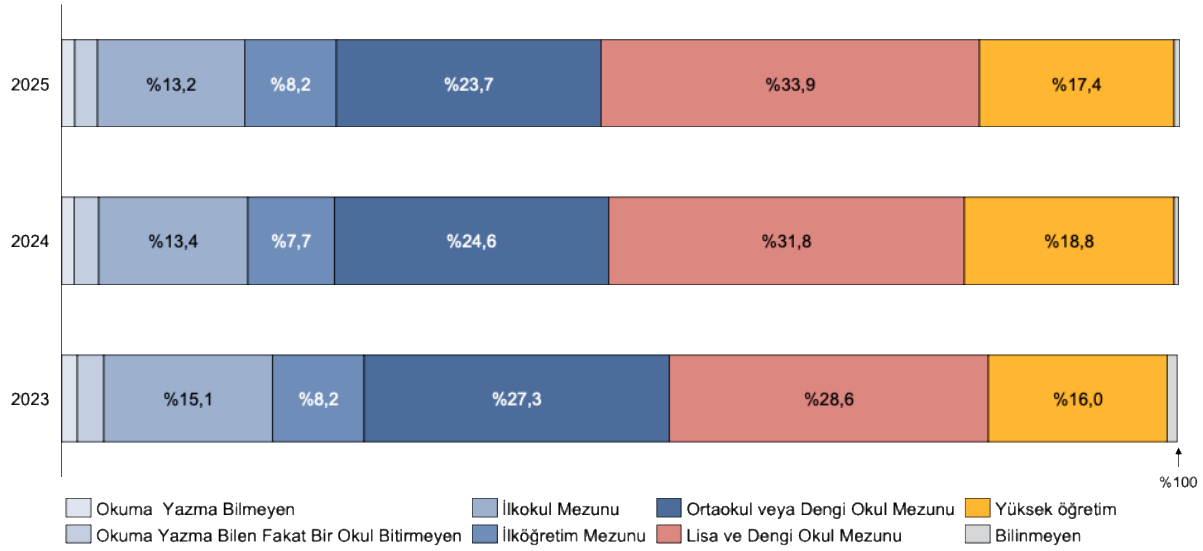
Şekil 2.1. Türkiye'de intiharların cinsiyet dağılımı (2023-2025)

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2023-2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Eğitim seviyesine göre dağılımlara bakıldığında, intihar vakalarındaki artışın belirli gruplarda yığılma gösterdiği fark edilmektedir. Lise ve dengi okul mezunları yapısal olarak en büyük payı oluşturur. Ama özellikle 2023 sonrasında diğer eğitim kategorilerinin payı sabit kalma veya gerileme eğilimi gösterirken, lise ve yükseköğretim mezunlarının oranında görece artış kaydedilmiştir. Örneğin, 2023 yılında birbirine oldukça yakın seyreden ortaokul ve lise mezunu oranları arasındaki makas, 2025 yılına gelindiğinde lise mezunları aleyhine iyice açılmıştır.[3]

Şekil 2.2. 2023–2025 Döneminde İntiharların Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

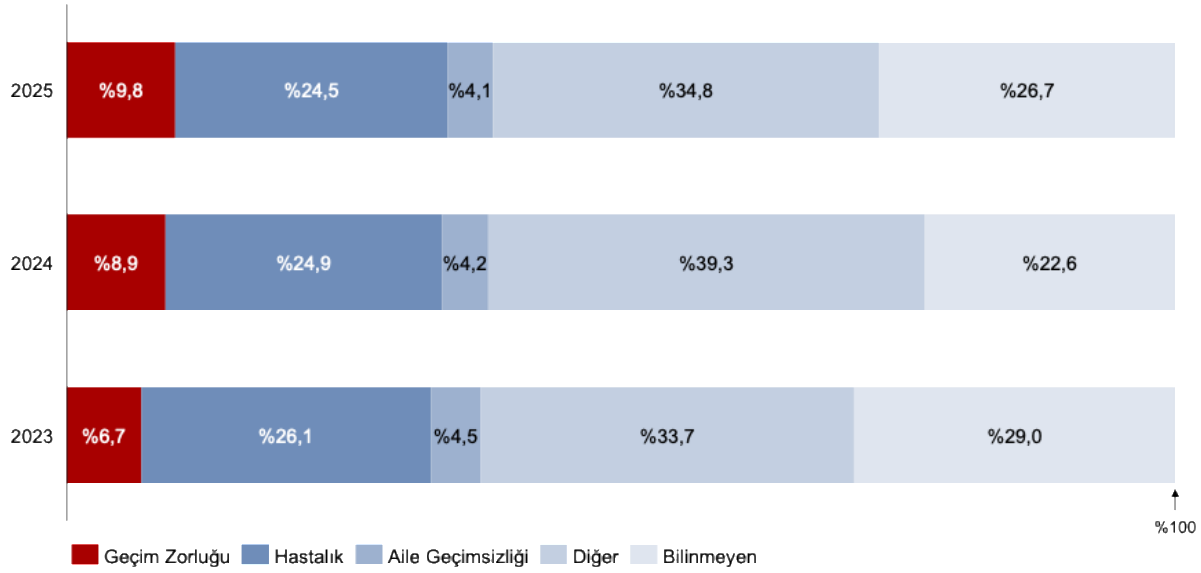
[3] Bu bulgu, eğitim gruplarındaki intihar riskinin arttığını göstermemektedir. Aynı dönemde Türkiye'nin yetişkin nüfusunun eğitim kompozisyonu da değiştiği için, paylardaki artış kısmen nüfus yapısındaki değişimi yansıtıyor olabilir.

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2023-2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Türkiye'de tarihsel olarak intiharların en yaygın nedeni "hastalık" olarak kaydedilmektedir. Bunu sırasıyla geçim zorluğu, aile geçimsizliği ve diğer nedenler (duygusal ilişkiler, ticari başarısızlık, öğrenim başarısızlığı vb.) izlemektedir.

Ancak son üç yıldaki değişim oranları incelendiğinde, nedenlerin sabit bir seyir izlemediği ve ayrıştığı görülmektedir. Birçok neden grubu oransal olarak azalma eğilimi gösterirken, "geçim zorluğu" son üç yılın tamamında kesintisiz artış sergileyen tek kategori olmuştur.

Şekil 2.3. Türkiye'de intihar nedenleri dağılımı (2023-2025)

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2023-2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Not: Görseldeki "diğer" kategorisi TÜİK istatistiklerindeki "hissi ilişki ve istediği ile evlenememe", "ticari başarısızlık", "öğrenim başarısızlığı" ve "diğer" kategorisinin toplamıdır. "ticari başarısızlık" ekonomik bir neden sayılabilse de oranın her sene için %1'in altında olması ve farklı sosyo-ekonomik grubu kapsamasından dolayı analizlerde odak noktası olmayacaktır.

Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde; 2023-2025 yılları arasında kaba intihar hızında yaşanan artışın rastgele olmadığını; özellikle erkeklerde, lise ve üzeri eğitimlilerde ve doğrudan "geçim zorluğu" baskısı hisseden gruplarda yoğunlaştığı ortaya çıkmaktadır.

Peki, bu değişimin arkasındaki toplumsal ve ekonomik mekanizmalar nelerdir? Bu örüntüyü anlamlandırabilmek için ekonomi ile intihar arasındaki ilişkiye dair literatüre bakmak gerekmektedir.

3. Ekonomik Zorluklar ve İntihar: Literatür Ne Söylüyor?

İntihar ve ekonomi arasındaki ilişki değerlendirilirken; intihar olgusunun dinamik bir yapıda olduğu, bireylerin gelecek beklentilerine ve umut düzeylerine göre şekillenebildiği unutulmamalıdır. Doğrudan ekonomik durumla bağlantılı intiharlar bile tek bir değişkenle açıklanamayacak kadar çok katmanlıdır. Buna rağmen, farklı makroekonomik indikatörler ile intihar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar; işsizlik, büyüme oranları ve kriz dönemleri gibi faktörlerin bu tabloyu anlamlandırmada güçlü birer açıklayıcı olduğunu ortaya koymaktadır.

Literatürde ekonomik dalgalanmaların intihar eğilimleri üzerindeki etkisi sıklıkla vurgulanmaktadır. Çalışmalar ekonomik daralmaların intihar vakalarını tetikleyebileceğini, genişleme dönemlerinde ise bu oranların azaldığını tespit etmiştir (Andres, 2005; Yang ve Lester, 1990). Özellikle kriz dönemlerinde derinleşen işsizlik ortamının, intihar vakaları üzerinde artırıcı etkiye sahip olduğu görülmektedir (Madianos vd., 2014). Bu etki işsizlik oranlarının yapısal olarak yüksek olduğu ülkelerde daha da derinden hissedilir (Chang vd., 2013).

Türkiye üzerine yapılan çalışmalar da bu küresel eğilimle paralellik göstermektedir. Kütük (2010), Türkiye'de 1982-2009 dönemini kapsayan araştırmasında; kişi başına düşen milli gelirin azalması, işsizlik oranının yükselmesi, kapanan şirket sayısının ve boşanma hızının artmasının intihar oranlarında artışa neden olduğunu ortaya koymuştur. Tunalı ve Özkaya (2016) da 1980-2014 dönemi yıllık verilerini kullanarak yaptıkları analizde, işsizlik ile intihar arasında karşılıklı ve anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna varmıştır.

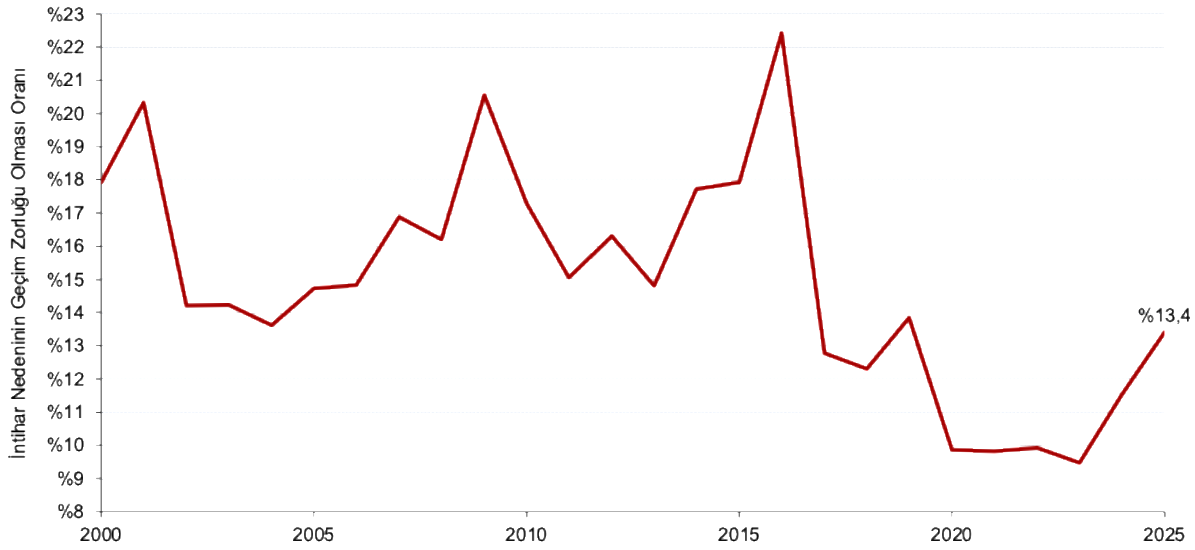
Bu çalışma geçim zorluğu kaynaklı intiharların hangi ekonomik mekanizmalar üzerinden işlediğini açıklamayı amaçlamamaktadır. Fakat bu eylemi gerçekleştirenlerin kimler olduğunu incelemek, Türkiye'de intiharların son yıllardaki sosyodemografik profilindeki değişimi açıklamaya, bunun arkasındaki toplumsal mekanizmaları gözlemlemeye yardımcı olabilir.

4. Krizin Yüzü: Geçim Zorluğu Nedeniyle İntihar Edenler Kimler?

Son üç yılın verileri incelendiğinde ekonomik nedenli intiharların toplam içindeki payının belirgin şekilde arttığı gözlemlenmektedir.

Daha geniş bir perspektiften bakıldığında bu oranın, kriz dönemlerinde dalgalanmakla birlikte, genel olarak son 25 yılda azalma eğiliminde olduğu, ancak kaba intihar hızında olduğu gibi 2023 yılından itibaren tekrar tırmanışa geçerek 2025 yılında %13,4 noktasına ulaştığı görülmektedir.

Şekil 4.1. Nedeni Bilinen İntiharların Geçim Zorluğu Nedeniyle Gerçekleşme Oranı (%)

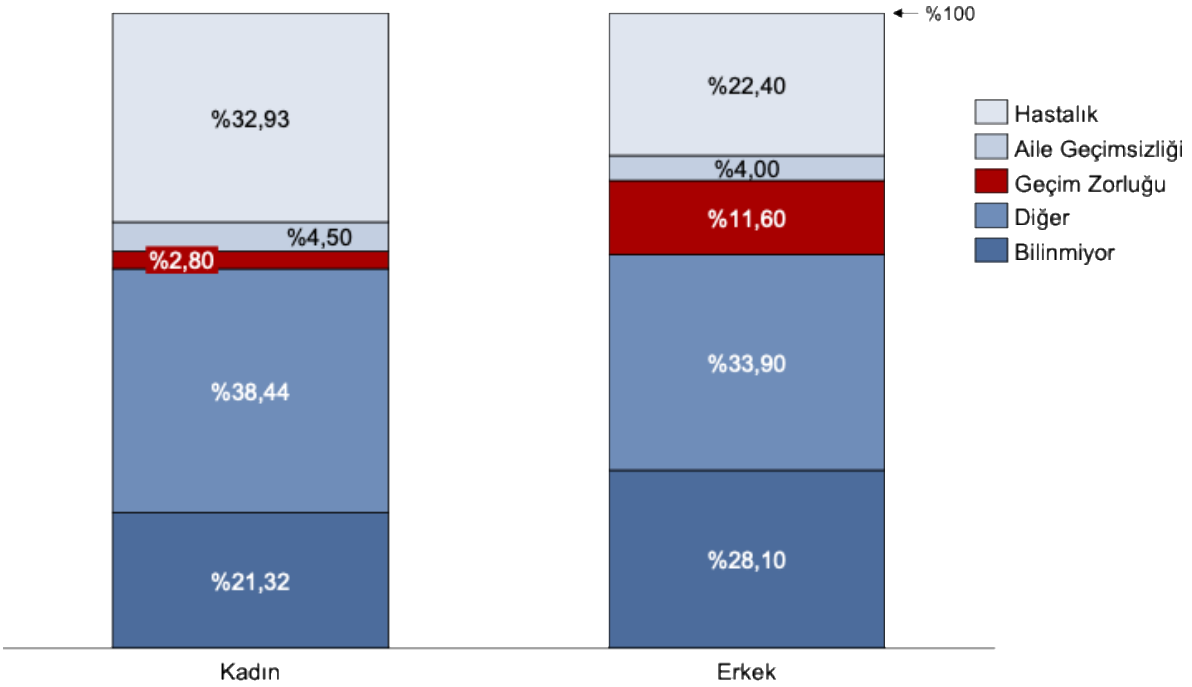

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2015-2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Bu artışın dinamiklerini anlayabilmek için, geçim zorluğu nedeniyle yaşamına son verenlerin sosyodemografik profiline odaklanmak gerekmektedir. 2025 yılı verilerinde intihar nedenlerinin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, erkeklerde "geçim zorluğu" kategorisinin kadınlara

kıyasla çok daha geniş bir yer kapladığı açıkça görülmektedir. Türkiye'deki yerleşik toplumsal cinsiyet rolleri, aile içi sorumluluk dağılımı ve erkeklerden beklenen istihdam/gelir sağlama (breadwinner) yükümlülükleri göz önüne alındığında bu durum şaşırtıcı değildir (Moore vd., 2018; Oliffe vd., 2011).

Şekil 4.2. Türkiye'de 2025 Yılında Cinsiyete Göre İntihar Nedenlerinin Dağılımı

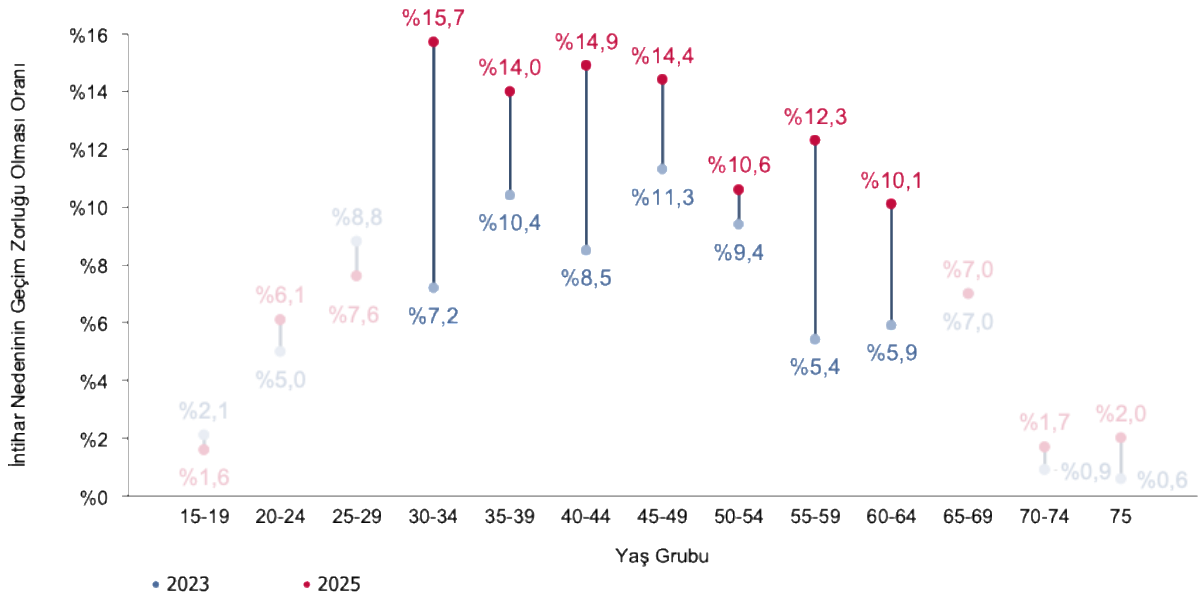

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Geçim zorluğu nedeniyle intihar edenlerin yaş grubuna göre dağılımı da Türkiye'nin sosyoekonomik gerçeklikleriyle uyumludur. Veriler, 2025 yılında intihar nedeni olarak geçim zorluğunun en yüksek oranda görüldüğü kesimin 30-34 yaş grubu olduğunu göstermektedir. Orta yaş grubunun; evlilik, çocuk bakımı ve hanenin geçimi gibi ağırlaşan finansal sorumluluklar nedeniyle ekonomik dalgalanmalardan en çok etkilenen kesim olması beklenen bir durumdur.

Ancak bu tabloda asıl alarm veren unsur, mutlak oranlardan ziyade 2023-2025 dönemi arasındaki sert değişimdir. Veriler, son üç yıllık süreçte diğer yaş gruplarında geçim zorluğu nedenli intihar oranları sabit kalırken veya çok sınırlı artışlar gösterirken; 30-64 yaş aralığında (çalışma çağındaki orta yaşlı nüfusta) bu oranın keskin bir biçimde tırmandığını göstermektedir.

Şekil 4.3. Türkiye'de 2023 ve 2025 yıllarında, farklı yaş gruplarında intihar nedeninin geçim zorluğu olması oranı

Kaynak: TÜİK Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri (2023-2025) verileri. TEPAV hesaplamaları.

Özetle, veriler bize doğrudan bir işaret vermektedir: Son üç yılda geçim zorluğu girdabına kapılarak intihara sürüklenen kitlenin ana gövdesini 30-64 yaş arasındaki erkekler oluşturmaktadır.

Peki, bu demografik grubun ortak noktası nedir ve bu trajik eğilimin arkasında yatan psikolojik ve ekonomik mekanizmalar nasıl işlemektedir?

5. "Evin Direği" (Breadwinner) Olmanın Ağır Yükü

Bulgular, geçim zorluğu kaynaklı intiharların özellikle çalışma çağındaki erkeklerde yoğunlaştığını göstermektedir. Geleneksel aile yapısında toplum tarafından "evin direği" olarak kodlanan bu grup, ailenin ekonomik sorumluluğunu birincil derecede üstlenmektedir. Dolayısıyla, intiharların bu demografik grupta yoğunlaşması; ekonomik şokların yalnızca maddi bir kayıp değil, aynı zamanda toplumsal statü ve gelecek beklentileri üzerinde yıkıcı bir etki yarattığı gerçeğiyle birlikte değerlendirilmelidir.

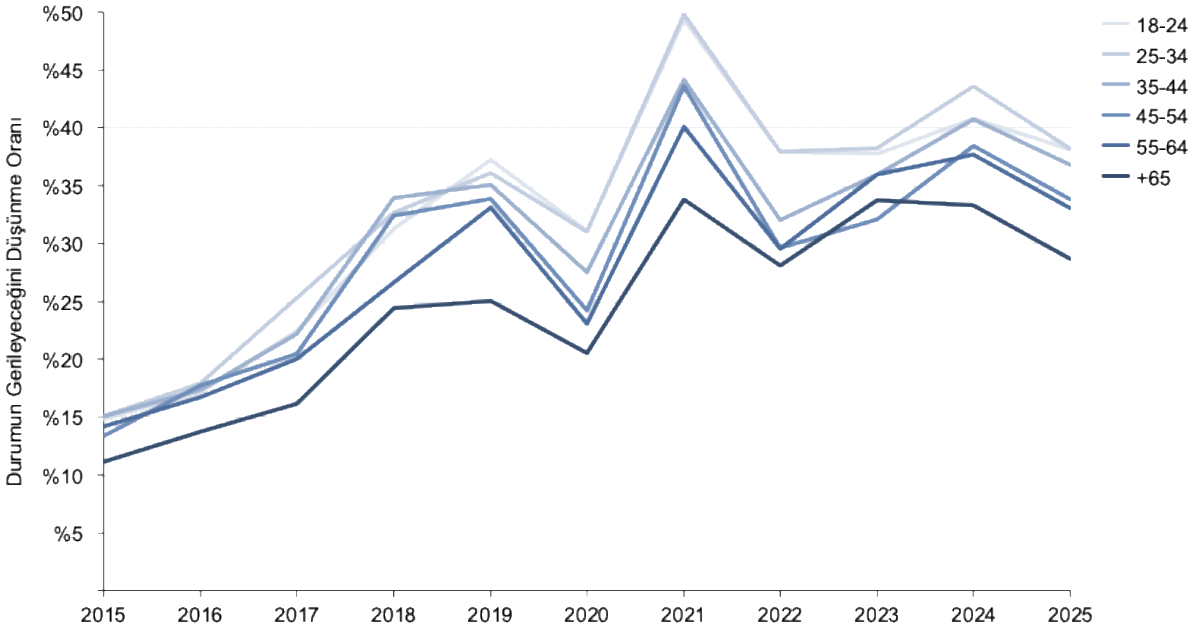
Dünya genelinde intihar sonucu ölümlerin %78'ini erkekler oluşturmaktadır (Robertson ve Baker, 2017). Literatür, kültürel cinsiyet rollerinin erkekleri psikolojik yardım almaktan alıkoyduğunu ve depresyonu derinleştirdiğini göstermektedir (Mansfield vd., 2005). Ayrıca, toplumsal olarak başarılı olmak, iş bulmak ve para kazanmak ile nitelendirilen erkekler; bu beklentileri karşılayamadıklarında derin bir umutsuzluk yaşayabilmekte ve bu durum intihar eğilimi üzerinde belirleyici bir faktör olabilmektedir (McAndrew ve Garrison, 2007).

Uluslararası literatür, erkeklerdeki yüksek intihar oranlarının en azından bir bölümünün, geleneksel "evin direği" rolüyle bağlantılı sosyal ve kişisel beklentilerle açıklanabileceğini vurgulamaktadır (Chuick vd., 2009). Erkeklerin finansal başarısızlık karşısında kadınlara kıyasla çok daha yoğun bir stresle yüzleştiği (Vandello vd., 2008) ve spesifik olarak "evin direği" rolüyle bağlantılı, intihar riskini artıran mekanizmaların bulunduğu çeşitli çalışmalarla kanıtlanmıştır (Möller-Leimkühler, 2003; Oliffe vd., 2011).

Bu grubunu intihara sürükleyen mekanizmalar incelendiğinde gelecek beklentileri de öne çıkmaktadır. Amartya Sen'in Kapasite Yaklaşımı'na göre yoksulluk, yalnızca gelir eksikliği değil; bireyin değer verdiği yaşamı sürdürebilme özgürlüğünün ve seçeneklerinin daralmasıdır (Sen, 1999). Bu çerçevede ekonomik kırılganlık, bireylerin yalnızca bugünkü yaşam koşullarını değil, geleceğe ilişkin beklentilerini ve hareket alanlarını da sınırlayabilmektedir. Dolayısıyla, 2023 sonrasında ivmelenen bu intihar dalgası, anlık bir ekonomik karardan ziyade; mevcut kriz ortamında tükenen kapasitelerin ve artık hiçbir şeyin düzelmeyeceğine dair kalıplaşmış bir çaresizliğin bir yansıması olarak açıklanabilir.

TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması, bireylerin ülkenin ekonomik geleceğine ve kendi geleceklerine ilişkin beklentilerindeki değişimi gözlemlemeye olanak sağlamaktadır. Veriler incelendiğinde, tüm yaş gruplarında ülkenin ekonomik durumunun önümüzdeki beş yıl içinde kötüleşeceğini düşünenlerin oranının arttığı görülmektedir. Özellikle pandemi sonrasında kısa süreli iyileşmenin ardından 2022-2024 döneminde bu olumsuz beklentiler yeniden yükseliş eğilimine girmiştir.

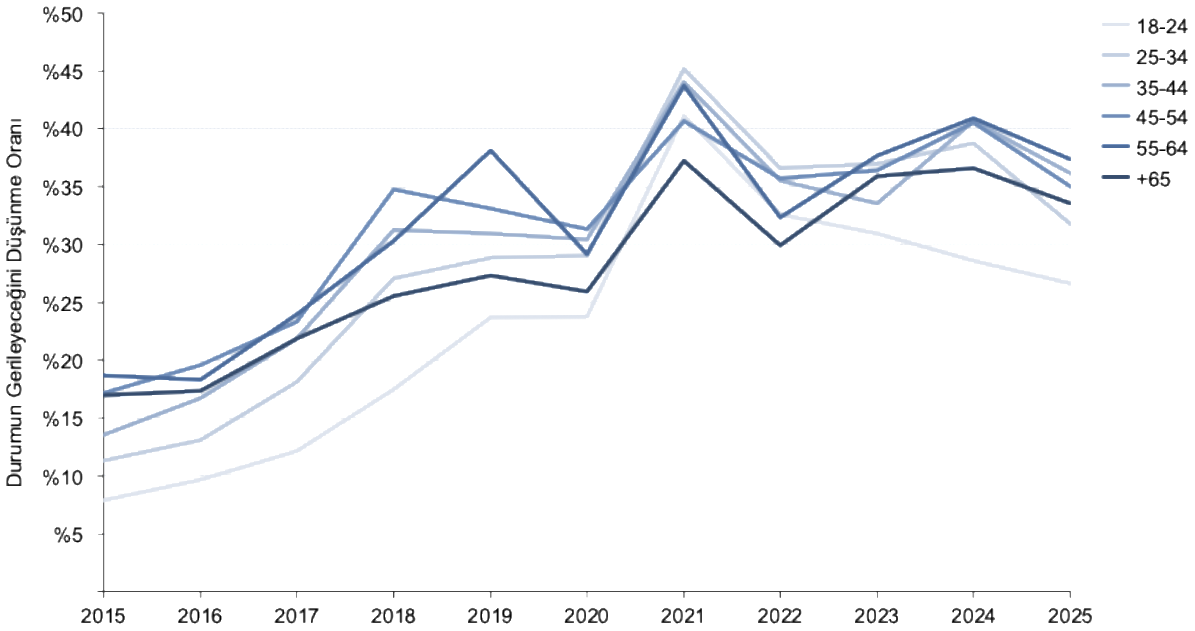
Şekil 5.1. Ülkede Beş Yıl İçinde Ekonomik Durumların Kötü Yönde Değişeceğini Düşünme Oranı

Kaynak: TÜİK Yaşam memnuniyeti araştırması, 2015-2025 verileri. TEPAV hesaplamaları.

Bununla birlikte, ülkenin ekonomik geleceğine ilişkin beklentiler ile bireylerin kendi geleceklerine ilişkin beklentileri aynı yönde hareket etmemektedir. Kişisel durumlarının beş yıl içinde kötüleşeceğini düşünenlerin oranı da son yıllarda artmaktadır; ancak bu göstergede olumsuz beklentiler özellikle daha ileri yaş gruplarında daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, gençler ülke ekonomisine ilişkin daha karamsar bir tablo çizerken, orta yaş ve üzerindeki bireyler kendi yaşam koşullarının kötüleşeceğine dair daha güçlü bir beklenti taşımaktadır.

Şekil 5.2. Beş Yıl Sonrası İçin Kişisel Durumun Gerileyeceğini Düşünme Oranı

Kaynak: TÜİK Yaşam memnuniyeti araştırması, 2015-2025 verileri. TEPAV hesaplamaları.

Bu ayrım, intihar verileriyle birlikte değerlendirildiğinde dikkat çekici bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Geçim zorluğu nedeniyle gerçekleştiği kaydedilen intiharların 30–64 yaş grubunda yoğunlaşması, ekonomik baskının özellikle çalışma çağındaki bireylerin yaşam seçeneklerini ve gelecek beklentilerini daha fazla sınırlandırıyor olabileceğine işaret etmektedir. 18-30 yaş aralığındaki gençler, krizin etkilerini eğitim veya beceri inşası yoluyla aşabileceklerine dair bir potansiyele ve umuda sahipken; 30-64 yaş arasındaki erkekler bu esneklik penceresinin büyük ölçüde kapanmış olduğunu düşünebilir. Mevcut veriler bu ilişkinin nedensel olduğunu göstermemektedir; ancak ekonomik kırılganlık, gelecek beklentileri ve geçim zorluğu kaynaklı intiharların yaş profili arasında anlamlı bir tartışma zemini sunmaktadır.

6. Sonuç ve Öneriler

TÜİK verileri, 2023–2025 döneminde Türkiye'de kaba intihar hızının artmakta olduğunu ve bu artışın demografik gruplar arasında eşit dağılmadığını göstermektedir. Bulgular, geçim zorluğu nedeniyle gerçekleştiği kaydedilen intiharların toplam intiharlar içindeki payının son üç yılda belirgin biçimde yükseldiğine, bu artışın ise özellikle çalışma çağındaki 30–64 yaş grubu ve erkeklerde yoğunlaştığına işaret etmektedir. Bu durum, ekonomik kırılganlığın toplumun belirli kesimleri üzerinde daha ağır sonuçlar doğurduğunu göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Bu not, ekonomik krizlerin intihar üzerindeki etkisine ilişkin nedensel bir iddia ortaya koymamaktadır. Ancak geçim zorluğu kategorisindeki artışın belirli yaş ve cinsiyet gruplarında yoğunlaşması, ekonomik baskının yaşam döngüsü ve toplumsal cinsiyet rolleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Türkiye'de intiharın değişen profili, ruh sağlığı politikalarının sosyal koruma, istihdam ve ekonomik güvence politikalarından bağımsız ele alınamayacağını da ortaya koymaktadır.

İlk olarak, ekonomik baskının yoğunlaştığı çalışma çağındaki bireyleri hedefleyen gelir desteği, işsizlik ödeneği ve borç danışmanlığı gibi sosyal koruma mekanizmalarının güçlendirilmesi, ekonomik kırılganlığın derinleşmesini önleyici bir araç olarak değerlendirilebilir.

İkinci olarak, finansal güçlük yaşayan bireyler için psikososyal destek ve ruh sağlığı hizmetlerinin ekonomik destek mekanizmalarıyla daha bütüncül biçimde sunulması, geçim zorluğunun ruh sağlığı üzerindeki etkilerini erken dönemde tespit etmeye katkı sağlayabilir.

Son olarak, literatürün de gösterdiği üzere erkeklerin ruh sağlığı hizmetlerine başvurma davranışının önünde toplumsal cinsiyet normlarından kaynaklanan önemli engeller bulunmaktadır. Bu nedenle kriz destek hatları ve ruh sağlığı hizmetlerinin, özellikle çalışma çağındaki erkeklerin yardım arama davranışını gözeten daha erişilebilir ve hedefli biçimde tasarlanması önem taşımaktadır.

Kaynakça

Andres, A. R. (2005). Income inequality, unemployment, and suicide: A panel data analysis of 15 European countries. Applied Economics, 37, 439–451.

Chang, S.-S., Stuckler, D., Yip, P., & Gunnell, D. (2013). Impact of 2008 global economic crisis on suicide: Time trend study in 54 countries. BMJ, 347, 1–15.

Chuick, C. D., Green, J. M., Garfield, D. A. S., & Frank, R. E. (2009). A qualitative investigation of depressed men's survival strategies. Psychology of Men & Masculinity, 10(4), 305–319.

Kütük, Y. (2010). Türkiye'de intiharların ekonomik ve sosyal göstergelerle ilişkisi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.

Madianos, M. G., Alexiou, T., Patelakis, A., ve Economou, M. (2014). Suicide, unemployment and other socioeconomic factors: Evidence from the economic crisis in Greece. The European Journal of Psychiatry, 28(1), 39–49.

Mansfield, A. K., Addis, M. E., ve Courtenay, W. (2005). Measurement of men's help seeking: Development and evaluation of the barriers to help seeking scale. Psychology of Men & Masculinity, 6(2), 95–108.

McAndrew, F. T., & Garrison, A. J. (2007). Beliefs About Gender Differences in Methods and Causes of Suicide. Archives of Suicide Research, 11(3), 271–279.

Moore, F., Taylor, S., Beaumont, J., Gibson, R., & Starkey, C. (2018). The gender suicide paradox under gender role reversal during industrialisation. PLOS ONE, 13(8), e0202487.

Möller-Leimkühler, A. M. (2003). The gender gap in suicide and premature death or: Why are men so vulnerable? European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience, 253(1), 1–8.

Oliffe, J. L., Han, C. S. E., Ogrodniczuk, J. S., Phillips, J. C., & Roy, P. (2011). Suicide from the perspectives of older men who experience depression: A gender analysis. American Journal of Men's Health, 5(5), 444–454.

Robertson, S., ve Baker, P. (2017). Men and health promotion in the United Kingdom: 20 years further forward? Health Education Journal, 76(1), 103–113.

Sen, A. (1999). Development as freedom. Oxford University Press.

Tunalı, H. ve Özkaya, S. (2016). Türkiye'de işsizlik-intihar ilişkisinin analizi. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 5(2), 56–70.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2026). Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri, 2025 [Veri seti].

Türkiye İstatistik Kurumu. (2026). Yaşam memnuniyeti araştırması, 2025 [Veri seti].

Vandello, J. A., Bosson, J. K., Cohen, D., Burnaford, R. M., ve Weaver, J. R. (2008). Precarious manhood. Journal of Personality and Social Psychology, 95(6), 1325–1339.

World Bank. (2026). Suicide mortality rate (per 100,000 population) [Veri seti].

World Health Organization. (2026). Suicide prevention. WHO Health Topics.

Yang, B., ve Lester, D. (1990). Time-series analyses of the American suicide rate. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 25, 274–275.